
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	13
----------------	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΤΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

I. Φυσιολογία και παθοφυσιολογία του πόνου	15
1. Ορισμός και τύποι του πόνου	15
1.1. Ο ορισμός του πόνου	15
1.2. Τύποι του πόνου	16
1.2.1. Οξύς πόνος	16
1.2.2. Χρόνιος πόνος	17
1.2.3. Καρκινικός πόνος ή πόνος από σοβαρή χρόνια νόσο	18
2. Μηχανισμός του πόνου	18
2.1. Νευροφυσιολογική οδός του πόνου	18
2.2. Οι αλγοϋποδοχείς	19
2.2.1. Πρώτη τάξη αλγαισθητικών νευρώνων	20
2.2.2. Δεύτερη τάξη αλγαισθητικών νευρώνων	20
2.2.3. Τρίτη τάξη αλγαισθητικών νευρώνων	22
2.3. Χημικοί μεσολαβητές του πόνου	22
2.4. Κεντρική ρύθμιση της εμπειρίας του πόνου	23
2.5. Αλγαισθητικός πόνος	23
2.5.1. Σωματικός αλγαισθητικός πόνος	24
2.5.2. Σπλαχνικός αλγαισθητικός πόνος	24
2.6. Νευροπαθητικός πόνος	26
2.6.1. Συστηματική νευροπάθεια	27

2.6.2. Νεύρωμα ή Νευρίτιδα	28
2.6.3. Πόνος απομυελίνωσης	29
2.7. Πόνος συμπαθητικής προέλευσης	29
II. Ιατρική εκτίμηση του ασθενούς με πόνο	30
3. Ιατρικό ιστορικό και κλινική ιατρική εξέταση	30
3.1. Ιατρικό ιστορικό	30
3.2. Κλινική ιατρική εξέταση	32
3.3. Μέτρηση και καταγραφή του πόνου	33
3.3.1. Μέτρηση του πόνου	33
3.3.1.1. Πειραματική μέτρηση του πόνου	33
3.3.1.2. Κλινική μέτρηση του πόνου	34
3.3.1.3. Βιολογικές διαδικασίες στην κλινική μέτρηση του πόνου	36
3.3.2. Καταγραφή του πόνου	36
III. Διαθέσιμα εργαλεία της θεραπείας του πόνου	39
4. Φάσμα των διαθέσιμων εργαλείων θεραπείας του πόνου	39
4.1. Φαρμακευτική θεραπεία του πόνου	39
4.1.1. Τα μη οπιοειδή αναλγητικά φάρμακα	40
4.1.1.1. Παράγωγα του σαλικυλικού οξέος	40
4.1.1.2. Παρακεταμόλη	41
4.1.1.3. Μη Στεροειδή Αντιφλεγμονώδη Φάρμακα (ΜΣΑΦ)	42
4.2. Οπιοειδή αναλγητικά φάρμακα	46
4.2.1. Τύποι υποδοχέων οπιοειδών	46
4.2.2. Τύποι οπιοειδών φαρμάκων	47
4.2.3. Μετατροπή οπιοειδών αναλγητικών φαρμάκων	48
4.2.4. Ενέργειες και παρενέργειες των οπιοειδών αναλγητικών	50
4.2.5. Φαρμακολογία των πιο συχνά χορηγούμενων οπιοειδών φαρμάκων	51
4.3. Επικουρικά αναλγητικά	53
4.3.1. Αντικαταθλιπτικά	54
4.3.2. Αντιεπιληπτικά	56
4.3.3. Αντιψυχωσικά	57

4.3.4. Αντιισταμινικά	58
4.3.5. Αγχολυτικά	59
4.3.6. Κορτικοστεροειδή	60
4.3.7. Μυοχαλαρωτικά	62
4.3.8. Καλσιτονίνη	63
4.3.9. Διφωσφονικά	65
5. Αναισθησιολογικά εργαλεία θεραπείας του πόνου	65
5.1. Η χρησιμότητα του νευρικού αποκλεισμού στη θεραπεία του πόνου	66
5.2. Τύποι του νευρικού αποκλεισμού με τοπικό αναισθητικό	68
5.3. Ενδείξεις για τον νευρικό αποκλεισμό με τοπικό αναισθητικό	69
5.4. Περιοχές εφαρμογής του νευρικού αποκλεισμού με τοπικό αναισθητικό	69
5.5. Επιπλοκές του νευρικού αποκλεισμού	70
5.6. Επισκληρίδια ή υπαραχνοειδής έγχυση άλλων αναλγητικών φαρμάκων	70
5.7. Διήθηση των σημείων πυροδότησης με τοπικό αναισθητικό	72
5.8. Αποκλεισμός του συμπαθητικού νεύρου	72
5.8.1. Αποκλεισμός του αυχενοθωρακικού συμπα- θητικού νεύρου (αστεροειδούς γαγγλίου)	74
5.8.2. Αποκλεισμός του οσφυϊκού συμπαθητικού νεύρου	76
5.9. Ενδοφλέβια περιοχική αναλγησία με άλλα αναλγητικά φάρμακα	78
5.10. Νευρόλυση στη θεραπεία του πόνου	80
5.11. Θερμική τεχνική	81
5.12. Νευροπηξία με ραδιοκύματα	82
6. Νευροχειρουργικά εργαλεία της θεραπείας του πόνου ..	83
6.1. Αποσυμπίεση νεύρων	84
6.2. Καταστροφή νευρώνων	84
6.3. Κεντρικός νευρικός ερεθισμός	85
6.4. Ενδοεγκεφαλικός ερεθισμός	85

7. Φυσικές θεραπευτικές διαδικασίες και φυσιοθεραπεία	86
7.1. Βελονισμός	87
7.2. Υδροθεραπεία	89
7.3. Διάφορες λαϊκές ιατρικές θεραπείες του πόνου	91
7.3.1. Θεραπευτική αιμοληψία	91
7.3.2. Θεραπευτική εφίδρωση	91
7.3.3. Τοπικός ερεθισμός του δέρματος	92
7.4. Διαδερμικός ηλεκτρικός νευροερεθισμός (TENS)	92
7.5. Εφαρμογή ψύχους στη θεραπεία του πόνου	94
7.6. Εφαρμογή θερμότητας	95
7.7. Φυσιοθεραπεία	97
7.7.1. Μασάζ	97
7.7.2. Θεραπευτική άσκηση με την τεχνική του Brügger	98
8. Ψυχολογικά εργαλεία θεραπείας του πόνου	99
8.1. Ψυχολογία στον κύκλο του πόνου	99
8.2. Τεχνικές της ψυχολογικής θεραπείας	100
8.2.1. Τεχνικές χαλάρωσης	100
8.2.1.1. Προοδευτική μυϊκή χαλάρωση του Jacobson	101
8.2.1.2. Βαθιές αναπνοές	101
8.2.2. Νοητική απεικονιστική τεχνική (Imagery)	102
8.2.3. Βιοανάδραση και ύπνωση	102
8.2.4. Γνωστικές θεραπευτικές διαδικασίες	103
8.2.5. Εν τω βάθει ψυχολογική θεραπεία	104

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΣΥΝΔΡΟΜΑ ΤΟΥ ΟΞΕΟΣ ΠΟΝΟΥ

9. Επιλεγμένα σύνδρομα του οξέος πόνου και η θεραπευτική αγωγή τους	105
9.1. Αρχές της θεραπείας του οξέος πόνου	105
9.2. Κατάγματα πλευρών	107
9.3. Οξεία παγκρεατίτιδα	109
9.4. Οξεία κεφαλαλγία	110
9.5. Οξεία ημικρανία	112
9.6. Οξεία αθροιστική κεφαλαλγία	115

9.7. Οξύς έρπητας ζωστήρας	116
9.8. Οξεία οσφυαλγία	116
9.9. Οξύς πόνος του αυχένα και των ώμων	122
9.10. Έγκαυμα	125
9.11. Οξεία περικαρδίτιδα	127
9.12. Οξύς κολικός πόνος	128
9.13. Οξύς ισχαιμικός πόνος	129
9.14. Οξύς πόνος στην εγκυμοσύνη ή στη λοχεία	129
9.14.1. Οξύς πόνος στην εγκυμοσύνη	129
9.14.2. Οξύς πόνος στη λοχεία	133
9.15. Οξύς πόνος σε ασθενείς με νόσο εξάρτησης	133
9.15.1. Γενικά χαρακτηριστικά της νόσου εξάρτησης	133
9.15.2. Οξύς πόνος σε εξαρτημένους από οπιοειδή ασθενείς	134
9.15.3. Οξύς πόνος σε εξαρτημένους από αλκοόλ ασθενείς	136
9.15.4. Οξύς πόνος σε εξαρτημένους από βενζο- διαζεπίνες και βαρβιτουρικά ασθενείς	136
9.15.5. Οξύς πόνος σε εξαρτημένους από διεγερτι- τικές ουσίες του ΚΝΣ (π.χ., Κοκαΐνη, LSD) ασθενείς	136
9.16. Οξύς πόνος σε ασθενείς με νεφρική ανεπάρκεια	138
9.17. Οξύς πόνος σε ασθενείς με νόσο ήπατος	138
9.18. Οξύς πόνος σε ασθενείς με αποφρακτική πνευμονοπάθεια	140
9.19. Οξύς πόνος σε ασθενείς με νόσο έλκους	141
9.20. Οξύς πόνος σε επείγοντα περιστατικά	142
9.21. Οξύς πόνος σε παιδιατρικούς ασθενείς	143
9.22. Μετεγχειρητικός πόνος	144

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΣΥΝΔΡΟΜΑ ΤΟΥ ΧΡΟΝΙΟΥ ΠΟΝΟΥ

10. Επιλεγμένα σύνδρομα του χρόνιου πόνου και η θεραπευτική αγωγή τους	149
10.1. Αρχές της θεραπείας του χρόνιου πόνου	149
10.2. Περιφερικός νευροπαθητικός πόνος	150

10.3. Αντανακλαστική συμπαθητική μυϊκή δυστροφία και νόσος του Sudeck (CRPS – 1 και CRPS – 2)	152
10.4. Πόνος του μέλους-φάντασμα	155
10.5. Μεθερπητική νευραλγία	158
10.6. Σύνδρομα παγίδευσης νεύρων	160
10.7. Ημικρανία	162
10.8. Κεφαλαλγία τύπου τάσεως	166
10.9. Αθροιστική κεφαλαλγία	169
10.10. Κεφαλαλγία από λήψη ή στέρηση φαρμάκων	171
10.11. Προσωπαλγία	173
10.11.1. Νευραλγία του τριδύμου νεύρου	174
10.11.2. Διαταραχή της κροταφογοναθικής άρθρωσης	177
10.12. Χρόνια οσφυαλγία	179
10.13. Οστεοπόρωση, οστεοαρθρίτιδα, πολυαρθρίτιδα ...	183
10.14. Ινομυαλγία και ινομυαλγικό σύνδρομο	184
10.15. Χρόνιος ισχαιμικός πόνος	188

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΣΥΝΔΡΟΜΑ ΚΑΡΚΙΝΙΚΟΥ ΠΟΝΟΥ

11. Αρχές της θεραπείας του καρκινικού πόνου	191
11.1. Καρκινικός πόνος των ενήλικων ασθενών	191
11.1.1. Αιτιολογία του καρκινικού πόνου	191
11.1.2. Σύνδρομο του καρκινικού πόνου	193
11.1.3. Ταξινόμηση του καρκινικού πόνου σύμφωνα με τον νευρικό μηχανισμό	193
11.1.4. Θεραπεία του καρκινικού πόνου	194
11.1.5. Σύσταση της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας (Π.Ο.Υ.)	196
11.2. Καρκινικός πόνος των παιδιατρικών ασθενών	202
11.2.1. Φάρμακα της πρώτης αναλγητικής κλί- μακας της Π.Ο.Υ.	202
11.2.2. Φάρμακα της δεύτερης αναλγητικής κλίμακας της Π.Ο.Υ.	203
11.2.3. Φάρμακα της τρίτης αναλγητικής κλί- μακας της Π.Ο.Υ.	203
11.2.4. Οδός χορήγησης των οπιοειδών στα παιδιά ...	204

11.2.5. Τα επικουρικά αναλγητικά φάρμακα στα παιδιά	205
11.2.6. Μη φαρμακευτική θεραπεία του καρκι- νού πόνου των παιδιατρικών ασθενών	206
Βιβλιογραφία	207